

SXEDIO.305

1.11.1947: Η ΔΙΑΣΚΕΠΤΙΚΗ ή ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΖΙΑΚΣΟΝ

Στις **23** Οκτωβρίου, **1946**, μετά τη λήξη του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου η Βρετανία αποφάσισε να θέσει τέρμα στα σκληρά μέτρα που είχε επιβάλει μετά την έκρηξη των Οκτωβριανών του **1931** και ανακοίνωσε την πρόθεση της να προσφέρει στο λαό ευκαιρία συμμετοχής στη διακυβέρνηση του τόπου, έστω και σε υποτυπώδη μορφή.

Τις αποφάσεις της Βρετανικής Κυβέρνησης ανακοίνωσε στην αγγλική Βουλή ο Υπουργός Αποικιών Κρήτης Τζόουνς.

Τα σχέδια του περιλάμβαναν άρση των περιορισμών για τη διενέργεια εκλογών και τον τερματισμό της απαγόρευσης της επιστροφής των εξορίστων του **1931** στην Κύπρο.

Για διοχέτευση των απόψεων της, η αγγλική διοίκηση ζήτησε από τις διάφορες παρατάξεις και τις δυο κοινότητες της Κύπρου, Ελληνες και Τούρκους, να ορίσουν αντιπροσώπους τους, σε μια Επιτροπή που ονομάστηκε Διασκεπτική.

Τη Διασκεπτική δέχθηκαν η Αριστερά και οι Τουρκοκύπριοι εκτός από την Εθναρχία. Ωστόσο αυτό δεν εμπόδισε την αγγλική διοίκηση να υποβάλει τις απόψεις της στα άλλα μέλη που δέχθηκαν να πάρουν μέρος το Μάιο του **1949**.

Η Εθναρχία κατάγγελλε ότι με τις προτάσεις πλήττετο ο αγώνας για την Ένωση και πρόσθετε:

" Στο δίκαιο και νόμιμο αγώνα μας δεν είμαστε μόνοι. Κανένας να μη υποχωρήσει. Διανύουμε την κρισιμότερη φάση του απελευθερωτικού μας αγώνα. Βρισκόμαστε στο τέρμα της δικαίωσης του. Αλλά από τη σταθερή στάση μας και την ευψυχία μας θα εξαρτηθεί αυτή. Αναρίθμητες γενιές τίμιων προγόνων προτάσσουν άκαμπτη εμμονή στη μοναδική και αναλλοίωτη αξίωση για εθνική αποκατάσταση.

" Κανένας Έλληνας πατριώτης δεν μπορεί και να σκεφθεί καν για αποδοχή της πρότασης δουλείας της νήσου, διευκολύνοντας κατά οποιονδήποτε τρόπο την επιβολή και λειτουργία του Συντάγματος που έχει εξαγγελθεί. Μακριά από κάθε συμμετοχή στην επεξεργασία."

Με τις προτάσεις της, που ονομάστηκαν προτάσεις Τζιάκσον από το όνομα του Προέδρου της Διασκεπτικής Ε. Τζιάκσον, η Βρετανία εισηγείτο ένα μελλοντικό Σύνταγμα για την Κύπρο, παρόμοιο με εκείνο που ίσχυε στη νήσο μέχρι το **1930**.

Με αυτό τον τρόπο η Βρετανική Κυβέρνηση απέρριπτε παραχώρηση καθεστώτος πραγματικής αυτοκυβέρνησης και απέκλειε κάθε συζήτηση που θα επηρέαζε τη θέση της νήσου μέσα στη Βρετανική Αυτοκρατορία λόγω της στρατηγικής της σημασίας.

Προτεινόταν εγκαθίδρυση Βουλής από **22** μέλη, (**18** Έλληνες και **4** Τούρκοι), που θα εκλέγονταν και τέσσερα επίσημα μέλη που θα διορίζονταν από τον Κυβερνήτη.

Αναλυτικότερα οι προτάσεις πρόβλεπαν:

ΠΡΩΤΟ: Εγκαθίδρυση Νομοθετικού Συμβουλίου από **22** αιρετά μέλη, δηλαδή ένα μέλος για κάθε **20,000** κατοίκους. Τέσσερα μέλη θα διορίζονται ενώ Πρόεδρος του Συμβουλίου θα είναι ο Κυβερνήτης.

ΔΕΥΤΕΡΟ: Το Νομοθετικό δεν μπορεί να συζητεί το καθεστώς της Κύπρου μέσα στην Κοινοπολιτεία.

ΤΡΙΤΟ: Το Νομοθετικό θα είναι ελεύθερο να νομοθετεί πάνω σε κάθε θέμα, ενώ για την κατάθεση κάθε νομοσχεδίου οικονομικής φύσεως ή Νομοσχεδίου που επηρεάζει την άμυνα και τις εξωτερικές υποθέσεις θα χρειάζεται η συγκατάθεση του Κυβερνήτη εκ των προτέρων.

ΤΕΤΑΡΤΟ: Ο Κυβερνήτης διατηρεί την Εκτελεστική Εξουσία και θα προεδρεύει του Εκτελεστικού Συμβουλίου, του οποίου τέσσερα από τα μέλη θα είναι επίσημα που θα διορίζονται στο Νομοθετικό.

Τις προτάσεις απέρριψε αμέσως η Εθναρχία, ενώ η Αριστερά Παράταξη και οι Τούρκοι δέχθηκαν να τις συζητήσουν.

Ετσι παρέστησαν στις συνεδρίες της Διασκεπτικής Συνέλευσης μαζί με μερικούς Ελληνοκύπριους που δεν εκπροσωπούσαν οργανωμένα σύνολα.

Η πρώτη συνεδρία της Διασκεπτικής πραγματοποιήθηκε την 1η Νοεμβρίου 1947.

Μερικές μόνο συνεδρίες της Διασκεπτικής έγιναν γιατί και η Αριστερά, αναγκάστηκε στο τέλος, να τις απορρίψει ως μη ικανοποιητικές τις προθέσεις των αποικιοκρατών.

Σε ανακοίνωση της η Αριστερά Παράταξη ανέφερε ότι δεν θα συνεργαζόταν για την επιβολή στον Κυπριακό λαό ενός αντιδημοκρατικού δικτατορικού συντάγματος που ήταν χειρότερο από το προηγούμενο, δηλαδή εκείνου που είχε καταργηθεί το 1931 με την των Οκτωβριανών.

Ακόμα τόνιζε ότι το Σύνταγμα που πρότεινε η Βρετανία είχε καταρτισθεί για να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα των Αγγλων και όχι των Κυπρίων.

Πρόσθετε το ΑΚΕΛ στην ανακοίνωση του:

"Τώρα δεν χρειάζεται κόπος να διακηρύξει κανείς ότι οι αντιπροτάσεις αυτές δεν ανοίγουν καμιά προοπτική για να λυθούν τα προβλήματα του λαού, πως δεν ανταποκρίνονται καθόλου στη θέληση αυτού του λαού και πως πρέπει ανοικτά και αποφασιστικά να καταγγελθούν από όλους. Τώρα, δεν χρειάζεται κόπος να διακηρύξει κανείς ότι οποιαδήποτε συμμετοχή των εκπροσώπων της λαϊκής παράταξης στη Διασκεπτική, με σκοπό τη συζήτηση των λεπτομερειών και την τελική διαμόρφωση ενός τέτοιου συντάγματος, όχι μόνο την πολιτική ωριμότητα του λαού μας προσβάλλει, μα και την εθνική του αξιοπρέπεια".

Τις θέσεις του ΑΚΕΛ επανέλαβαν στα τελευταία στάδια της Διασκεπτικής κι οι αντιπρόσωποι του που

ανέφεραν ότι αρνούνταν να συνεργασθούν με τον κυρίαρχο για το νέο Σύνταγμα.

Αντίθετα οι αντιπρόσωποι του ΑΚΕΛ ζήτησαν πραγματική αυτοκυβέρνηση.

Άλλοι δύο Έλληνες αντιπρόσωποι τάχθηκαν υπέρ των προτάσεων. Το ίδιο έκαναν κι οι Τούρκοι αντιπρόσωποι.

Ιδιαίτερα ο Ραούφ Ντενκτάς είπε χαρακτηριστικά σε μια συνεδρία:

"Μετά από μακρές διαβουλεύσεις με τους άλλους Τούρκους συναδέλφους μου καταλήξαμε στην απόφαση ότι το προτεινόμενο Σύνταγμα είναι ιδεώδες. Περιμένουμε ότι κατά τη συζήτηση των άρθρων του Συντάγματος θα μπορέσουμε να εισαγάγουμε προσθήκες με στόχο τη διασφάλιση Νόμων για την τουρκική μειονότητα".

Η Διασκεπτική κατέρρευσε στις **12 Αυγούστου 1948**. Ο Κυβερνήτης Γουΐνστερ, είπε στα μέλη ότι η πρόταση της Βρετανικής Κυβέρνησης δεν αποσύρεται και ότι αν κάποτε βρεθούν αντιπροσωπευτικοί πολιτικοί ηγέτες στην Κύπρο και ζητήσουν όπως οι συνταγματικές αυτές προτάσεις ή παρόμοιες επανεξετασθούν και τεθούν σε ισχύ, η Κυβέρνηση θα ήταν πρόθυμη να τις επαναφέρει.

Ο Κυβερνήτης επανέλαβε προειδοποιώντας ότι η Βρετανική Κυβέρνηση δεν σκόπευε σε αλλαγή στην κυριαρχία της νήσου από τη Βρετανία.

Έτσι η προσπάθεια της Βρετανικής Κυβέρνησης έμεινε στη μέση, ενώ οι Κύπριοι, Αριστερά και Εθναρχία, αποδύθηκαν σ ένα πιο έντονο μάλιστα αγώνα για την Ένωση.